

amb uns anys l'endarreriment degut a segles de propi desconeixament i abandó, arrastrats, junyits al carro d'altri.

Es l'hora del màxim esforç

Però la llei del nostre esforç que podia ésser una línia contínua segons la qual ens moguéssim lentament, ve pertorbada per la fi de la gran guerra.

No espereu que puguin viure els pobles decadents, esmortuïts que, com ombres, vaguen en les portes infernals. No serà possible la prolongació de la vida somorta de les ciutats del XVIII.

En despertarà una lluita formidable comercial i industrial, i ens despertaran també els clams de la lluita social en què tot un estament germà reclamarà imperiosament sos drets al benestar comú.

Ha acabat la gran guerra amb la victòria, per la que tants milers de catalans han donat llur sang, i ve la pau que en sacrificarà altres tants milers, si no ens preparem per a la nova lluita.

Es l'hora d'un gran esforç.

Penedim-nos de no haver sentit fortament abans l'ànsia de gastar fins amb bogeria per a donar a Catalunya tota l'organització que cal als pobles moderns. Ho ferém, més del que consentia el parer d'altri, en vies de comunicació i en ensenyament i en l'àrea geogràfica que podiem. Oh, si ens hagués estat possible fer-ho per tot Catalunya.

Avui l'esforç serà doble; el preu de les coses s'ha doblat; el que podia ser hisenda pública té ja amo, i, cada dia més, s'agreuja l'esforç necessari.

Jo faltaria al meu deure sino us digués que sento la necessitat immediata d'un gran esforç econòmic, d'un gran esforç de reconstrucció. Cal fer el màxim esforç si volem salvar Catalunya i seguir la nostra tasca de tornar-la a si mateixa; sinó d'avui pocs anys estarem tan lluny d'Europa com els Estats que s'intervenien amb operacions de conquesta que hipòcritament qualifiquem de policia; i no serà possible ni el comerç, ni la indústria incipient, ni els afanys per la nostra cultura. No podem dir anem a continuar, sinó a començar; hem de fer en quatre anys el que no feren les generacions passades, si volem imposar el dret que tenim a la llibertat que demanem.

El programa que vull sotmetre-us, i que serà programa de tots si el Consell hi dóna son assentiment, com espero, és ben precís.